

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

8. De Principibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

ut sacra externa fieri viderentur. In Concil. Toleran. 6. sic habetur: *Ut quisquis succederent temporum Regni sortiretur a patre, non ante consideret Regni sedem, quam inter reliqua conditionum Sacramenta polliceretur, non permissurum se degere in Regno suo eum, qui non est Catholicus. Si vero postquam ad regni gubernacula accessisset, huius ipse tamerator existeret promissi, esset anathema Maranatha in conspectu sempiterni Dei, & pabulum esseretur ignis aeterni. Extat in Codice tituli de haereticis, & alijs titulis multae leges contra Arianos, & alios haereticos constitutae, videlicet Constantini Magni, Theodosij Senioris, Arcadij, & Honorij, & Theodosij Junioris. Dion Cassius li. 52. Eos vero, qui in diuinis aliquid inuouant, odio habet, & corce, non Dei solum causa, quem tamen, qui contemnit, nec aliud sane magni quidem fecerit, sed quia noua quaedam numina hi tales introducentes multos impellunt ad mutationem rerum. Vnde conuersiones, seditiones, conciliabula exsurgunt, res profecto minima conducibiles principum. Et de Religione inani, & falsa Deorum loquebatur Dion Cassius. Laetan. li. 5. c. 20. Nihil est in rebus humanis Religione praestantius, eamque summa vi oportet defendi, Et li. 4. Inst. c. vlt. Religio vnica Deo tenenda est: nam hic est fons veritatis, hoc domicilium fidei, hoc templum Dei: quod si quis non intrauerit, vel a quo si quis exiuerit, a spe vitae & salutis aeternae alienus est.*

CAP. VII.

De Principibus.

Primo quaeritur, Quinam appellatione Principis intelligatur in iure? Respondeo, cum Glo. in c. Fundamentis. §. Proinde, in verbo Princeps, de elect. in 6. Principem dici eum, qui primum locum habet. Princeps aliquando late sumitur: uti docet Cardinalis in Clem. 1. de Testib. in 2. Notabilia: & tunc Princeps dicitur quilibet, qui primum locum tenet: ita ut ipsi etiam Imperatores, & Reges Principes vocentur, & ut ait Alexander in c. Luxuriosa. §. Ecclesia, dist. 35. etiam ipsi Ecclesiarum Antistites dicuntur principes: Immo viri primarij, quicumque sint illi, principes viri nominantur, id est, primi inter alios. Sumitur etiam Princeps aliquando pro filio primogenito Regis, ac ita Primogenitus Regis Angliae dicitur princeps Valliae, Primogenitus quoque Legionis, & Castellae, Portugalliae, Scotiae nominatur princeps, sicut Primogenitus Regis Franciae vocatur Delphinus, quia eius est Delphinatus. Aliquando vero principes appellantur, qui ciuitatis alicuius vel Prouinciae administrationem habent a Rege, & ita olim Regno Neapolitano ij, qui ab Imperatoribus Graecorum praeficiebantur certis ciuitatibus, vel populis, vocari coeperant more Graecorum: qualis olim fuit Princeps Cupuanus, Princeps Tarentinus, Princeps Salernitanus. Et hinc est, ut in eo Regno sint multi Principes, cum tamen in alijs regnis pauci inueniantur.

Aliquando Principis nomen eum tantum significat, qui supremam habet potestatem in ijs prouincijs, & populis & gentibus, quibus praeficitur Imperator, Rex, Summus Pontifex, Principes vocantur: sic sumitur, cum diximus Principis est, vltimas testatorum voluntates iustis de causis mutare: Principis est, monetam cudere, bellum hostibus indicere, indictum gerere.

Secundo quaeritur, An Princeps sit praerogatiua honoris, & dignitatis maior Duce, Marchione, & Comite? Respondeo, esse maiorem. id docet Paris in tractatu de Re militari. 7. §. An Princeps.

CAP. VIII.

De Ducibus.

Primo quaeritur, Quis proprie sit, & nominetur Dux? Respondeo: Duces appellabantur, qui summum in militia imperium obtinebant: qui si commisso praelio victoriam consequebantur, Imperatores conclamatione mili-

tum vocabantur. Vnde Lilius lib. 9. Lat. primum et ordi ar, inquit, a Ducibus comparantur, haud equidem ab uno egrum ducem fuisse Alexandrum. Sic ille. Interdum autem Dux appellatur, cui pars Imperij ab altero superiore mandata est. Cicero Officiorum tertio: M. Artilius Regulus cum Consul iterum in Africa ex insidijs captus esset Duce Xanthippo. in l. Conuentum. ff. de Pactis. publica conuentio est, quae fit per pacem, quoties inter se duces belli quaedam paciscuntur. Sic a Caesare Duces saepe appellantur, qui Legati ipsius erant, & Imperatore absente summam potestatem habebant: ut Labienus apud Caesarem lib. 6. de Bel. Gallico. cuius haec sunt verba ad milites: Praesate eandem nouis ducibus virtutem, quam sapienter Imperatori praestistis. Atqui hi nonnunquam Consularibus insignibus utebantur, & poterant dimitti ab Imperatore ignominiae causa, ut scribit Vlpian. l. 2. ff. De his qui notantur in fama. Tacitus de Moribus Germanorum. Reges, inquit, ex Nobilitate, Duces ex virtute sumunt: nec Regibus infirma, aut libera potestas: & Duces exemplo potius, quam Imperio: si prompti si conspici, si aucte aciem agant, admiratione praesunt.

Aliquando Duces dicebantur, qui summum quidem Imperium obtinebant. Comites vero ij, quibus Imperij pars mandata erat. Cicero in Oratione pro Marcello: Huius autem rei, inquit, Caesarem alloquens, tu idem Dux es & Comes. Postea vero Duces dicti sunt, quibus Rex, aut populus Regionis alicuius administrandae potestatem dedit. Saxo libr. 3. Qualibet prouincia Theutonica terra suum habet Palatinum, Saxonia, Bauaria, Franconia, & Saxonia, quae antequam a Romanis superarentur, regna fuerunt, a quibus ipsa in Ducatus nomina fuerunt permutata. Caroli Magni tempore Duces dicebantur, quibus duodecim Comites suberant. Theodolphus in Anno 849. Tassalonem, inquit, in Ducatu Baiuorum collocavit, per summum beneficium: Gryphonem vero partibus Neustriae misit, & dedit ei duodecim Comitatus. Eum locum imitatus Aimonius lib. 4. c. 61. Tassalonem, ait, in Ducatum restituit. Gryphonem vero more Ducum, duodecim Comitatus donauit. Duces itaque sunt Regionis vel Prouinciae praefecti, siue praesides. Greg. Turon. lib. 9. c. 7. Cum Ducatum urbium Thronicae, atque Picauji administrauit: ad huc, & Vici Iulienis atque Bernardae urbium Principatum accepit. In lib. Feudorum, tit. Quis dicitur Dux, Marchio, Comes c. 1. legitur: Qui a principe de Ducatu aliquo inuestitus est, Dux solito more vocatur. Duces olim apud Romanos dicebantur hoc nomine militum duces: at vero ab Imperatoribus Romanis, praesertim a Carolo Magno, & posteris, qui deinceps sunt consecuti, Ducatus nomine, dignitas regalis est, quae a Rege, siue Imperatore conceditur, appellati ceperit.

Secundo quaeritur, Quanta sit Ducum antiquitas, & quae origo eorum prima? Respondent quidam Blondum secuti in descriptione Marchiae Taruinae, Longobardos Reges fuisse primos, qui Ducum dignitatem, & titulum in Italiam introduxerunt: Vnde postea in ipso Romano imperio remansit, & inde ad alia Christianorum Principum regna manauit. Sed ex historijs constat Narsetem, qui post Belisarium a Iustiniano Imperatore missus est in Italiam, uti eam administraret, se vocasse Ducem Italiae, ut ex Sigonio patet lib. 1. de Regno Italiae.

Et deinde Longinus, qui fuit primus Exarchus ab Imperatore Constantinopolitano missus, ut eam Italiae partem, quae Imperatori parebat, gubernaret, non se Ducem, sed Exarchum appellauit, instar eius, qui toti Africae Imperatori iubeat praerant, & Exarchus Africae dicebatur. Et cum Longinus sedem suam Rauenae, non Romae locasset, prouinciarum, ut Sigonius ait, Consularibus, Correctionibus, Praesidibusque sublati singulis ciuitatibus singulos Duces imposuit, & varios eis ad reddenda iura Iudices assignauit, misitque Romam praefectum, qui Verbum administraret: & hunc vocauit Ducem Romanorum, & inde tota ea pars, quae huic Duci patebat, dici coepit Ducatus Romanus, ita vt ex eo tempore, monetur etiam genus quoddam Ducatus dictum fir Ducatus Ro-